

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การศึกษาโครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาว ในจังหวัดน่าน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม แบ่งเป็นผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่าน และผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน สามารถสรุปผลของการศึกษาโดยพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่าน โดยทั่วไปรวมถึง โครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและลาวในจังหวัดน่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในเขตการค้าชายแดนไทย -ลาวในจังหวัดน่าน มุมมองและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่านถึงจังหวัดน่าน มีแนวโน้มลงทุน และ โอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุน กับ สปป. ลาว ในอนาคต ตลอดจนมาตรการของภาครัฐบาล และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับการส่งเสริมการลงทุนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของภาคธุรกิจจังหวัดน่าน ได้ผลดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่าน พบว่าเป็นเพศชายและเป็นเพศหญิง มีจำนวนใกล้เคียงกันคือ มีความถี่จำนวน 61 รายและ 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 55 และร้อยละ 45 ผู้ประกอบการมีความถี่จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3 มีอายุระหว่าง 41– 50 ปี มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความถี่จำนวน 42 ราย คิดเป็น ร้อยละ 37.8 ผู้ประกอบการมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 30,001 – 50,000 บาท เป็นสัดส่วนมากที่สุดคือมีความถี่จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.0

เมื่อพิจารณาข้อมูลของผู้ประกอบการจากรูปแบบการค้าชายแดนในอดีตที่เป็นการค้าโดยประชาชน หรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่เขตพื้นที่การค้าชายแดน เปรียบเทียบกับข้อมูลผู้ประกอบการชายแดนในปัจจุบัน จะพบว่าปัจจุบันผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตในจังหวัดน่านจะมีการดำเนินกิจการที่เป็นระบบและมีแบบแผนทางธุรกิจมากขึ้น มีการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม OTOP ตลอดจนมีการสร้างเครือข่าย การสร้างความร่วมมือ การรวมกลุ่มในลักษณะที่เป็น Cluster ของผู้ประกอบการในจังหวัดน่านและต่างจังหวัด บางส่วน

เป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการค้าชายแดนในกลุ่มนี้มักเป็นนายทุนจากต่างจังหวัด

5.1.2 ลักษณะโครงสร้างและรูปแบบของการค้าชายแดน

จากสถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2552 (ตารางที่ 4.3) ผลอันเนื่องจากการส่งเสริมการพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดนระบบการค้าการลงทุน ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดน่านภาคการค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2552 มีการเกินดุลการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้โครงสร้างการค้าชายแดนของจังหวัดน่านเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยกลายเป็นผู้ส่งออกสินค้าและบริการไปยังต่างประเทศมากกว่าการพึ่งพิงการนำเข้าสินค้าและบริการ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่น่านอย่างมาก ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การบริการ ทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดมีการเจริญเติบโต

ในส่วนของรูปแบบในการทำธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่าจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 57 ราย คิดเป็น ร้อยละ 51.4 ประกอบธุรกิจส่งออก สอดคล้องกับข้อมูลสถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2552 (ตารางที่ 4.3) ที่แสดงให้เห็นถึงมูลค่าการส่งออกที่ขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่อง โดยผลจากกลุ่มตัวอย่าง มีมูลค่าของสินค้าหรือธุรกิจ โดยเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 100,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 36 ราย คิดเป็น ร้อยละ 32.4 รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของธุรกิจระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 40 ราย คิดเป็น ร้อยละ 36.0 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางถึงขนาดเล็ก มีทุนจดทะเบียนไม่สูงมากนักจึงมีมูลค่าของสินค้าหรือธุรกิจโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกินหนึ่งแสนบาทเพื่อความคล่องตัวทั้งทางด้านการเงิน และการกระจายสินค้าและบริการ ซึ่งจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 108 ราย คิดเป็น ร้อยละ 97.3 มีการครอบครองโครงสร้างพื้นฐาน (สำหรับการประกอบธุรกิจ) ที่เป็นเจ้าของกิจการเอง ซึ่งธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นการดำเนินกิจการอยู่ในแหล่งที่พักอาศัย หรือสถานที่ใกล้เคียง และบางธุรกิจเป็นลักษณะการดำเนินต่อเนื่องจากกิจการเดิมเพียงแค่อัปเกรดประเภทหรือลักษณะสินค้าและบริการ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพื่อประกอบธุรกิจ มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจระหว่าง 2-10 ปี จำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือมีความถี่จำนวน 70 ราย คิดเป็น ร้อยละ 63.1 เป็นการปรับตัวตามช่วงระยะเวลาของการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านมีจำนวนประเทศคู่ค้าหนึ่งประเทศ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 106 ราย คิดเป็น ร้อยละ 95.5 รองลงมาคือ มีจำนวนประเทศคู่ค้าสองประเทศ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และประเทศเวียดนาม มีความถี่จำนวน 4 ราย คิดเป็น ร้อยละ 3.6 เป็นผลจากจังหวัดน่านเป็นจังหวัดชายแดนที่มีพรมแดนทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ติดกับแขวงไซยะบูลีประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ซึ่งด่านห้วยโก๋นและ ด่านชายแดนน้ำเงิน ปัจจุบันมีฐานะเป็นด่านสากล ทำให้เกิดความสะดวกด้านการค้าขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า การท่องเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างประเทศเป็นประจำตลอดเวลาและเป็นเส้นทางหลักของจังหวัดน่าน ที่ไปสู่ประตูการค้าอินโดจีนอีกด้วย จึงมีรูปแบบการติดต่อทางธุรกิจกับประเทศคู่ค้าโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 60 ราย คิดเป็น ร้อยละ 54.1 เนื่องจาก สปป.ลาว เป็นประเทศที่น่าอยู่ผู้คนน่ารัก ประชาชนทั้งสองประเทศมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ภาษา และขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ที่คล้ายคลึงกัน มีการติดต่อค้าขายไปมาหาสู่กันมาช้านาน ภาษาพูดที่คล้ายคลึงกับไทยที่สามารถสื่อสารกันโดยไม่ต้องใช้ล่ามแปล โดยระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าระหว่าง 2-5 ปี มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือมีความถี่จำนวน 52 ราย คิดเป็น ร้อยละ 46.8 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้าสอดคล้องตามการเจริญเติบโตของภาคการค้าระหว่างประเทศของจังหวัดน่าน ที่มีการเกินดุลการค้าตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และช่องทางการประกอบธุรกิจผ่านทางอำเภอทุ่งช้าง มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 102 ราย คิดเป็น ร้อยละ 91.9 ซึ่งอำเภอทุ่งช้างมีเส้นทางขนส่งสินค้าไปยังบ้านป่าห้วย เมืองเชียงฮ่อน แขวงไซยะบูลี และเป็นเส้นทางผ่านไปยังด่านห้วยโก๋นที่มีสถานะเป็นด่านสากล อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ไปยังเมืองเงิน แขวงไซยะบูลี เส้นทางดังกล่าวสามารถส่งต่อสินค้าเข้าไปสู่สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้นำเข้าของลาวจะนำเข้าสินค้าจากด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เข้าสู่เมืองเงิน แขวงไซยะบูลีของสปป.ลาว ไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน และเวียดนาม ด้านประเภท ชนิด ลักษณะของสินค้า หรือธุรกิจสินค้าเกษตรและอาหาร มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 32 ราย คิดเป็น ร้อยละ 28.8 โดยการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีสัดส่วนมากที่สุดของจังหวัดน่าน ในปี 2551 ถึงร้อยละ 38.2 (ตามประกาศของสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) จึงทำให้มีสินค้าเกษตรส่งออกมากที่สุด โดยผลผลิตพืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวไร่ ถั่วเหลือง ชากาแฟ ส้มเขียวหวาน ลำไย ลิ้นจี่ มะขามหวาน กะหล่ำปลี แตงกวา และผักกาดเขียวปลี มีรูปแบบของการรับชำระเงิน และการชำระเงินในธุรกิจเป็นเงินสด มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ

มีความถี่จำนวน 86 ราย คิดเป็น ร้อยละ 77.5 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่านทั้งหมด จำนวน 111 ราย มีการชำระด้วยเงินสด คือ เงินบาทของไทย และเงินกีบของ สปป.ลาว ซึ่งการซื้อขายระหว่างไทย-ลาว จะนิยมชำระเป็นเงินบาท มากกว่าเงินกีบ เนื่องจากการจำกัดการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลลาวและ ค่าเงินกีบไม่มีเสถียรภาพ สำหรับเอกสารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ พบว่าใบสั่งซื้อสินค้าเป็นเอกสารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 88 ราย คิดเป็น ร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ เอกสารทางศุลกากร มีความถี่จำนวน 13 ราย คิดเป็น ร้อยละ 11.7 และผู้ประกอบการบางรายดำเนินกิจการ โดยการติดต่อซื้อขายโดยตรงกับผู้ประกอบการ สปป.ลาว

เมื่อพิจารณาจากสถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2552 (ตารางที่ 1.1) ประกอบกับผลการศึกษาเปรียบเทียบการค้าชายแดนในอดีตจะพบว่า รูปแบบของการนำเข้าและส่งออกสินค้า จากเดิมที่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเป็นสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ผลผลิตจากป่า ปัจจุบันการนำเข้าและส่งออกได้เปลี่ยนเป็นสินค้าที่มีความหลากหลายและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามาดำเนินกิจการของผู้ประกอบการขนาดใหญ่จะมีการนำเข้าและส่งออกสินค้าทุน ประเภทเชื้อเพลิง รถขุดดิน ยางรถยนต์ วัสดุก่อสร้าง ยานยนต์ เสาไฟฟ้าและอุปกรณ์ และสินค้าที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่มีต้นทุนต่ำ ซึ่งผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของการค้าชายแดนจะตกอยู่กับกลุ่มธุรกิจที่เป็นระบบหรือบริษัทขนาดใหญ่ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางถึงขนาดย่อม (SME) ยังคงมีลักษณะการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่มีความหลากหลายและมีมูลค่าไม่สูงนัก ประเภทผลผลิตจากป่า ไม้แปรรูป ไม้ซุง เฟอร์นิเจอร์ทำจากไม้ (แป้นเกร็ด) ถ่านไม้ สินค้าเกษตร ประเภทลูกตั่ว จิง ผ้าทอ ผ้าปัก ผ้าทอเงินแดง และข้าวสาร (เหนียว)

5.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน

จากการจัดเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมุมมองและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่านถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนมากที่สุดผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ธุรกิจมีโอกาสและช่องทางการแสวงผลกำไรให้กิจการเพิ่มขึ้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนมากที่สุด มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 61 ราย คิดเป็น ร้อยละ 55.0 จากการประเมินศักยภาพของการพัฒนา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวข้ามแดน และการค้าชายแดนที่มีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้นในอนาคต ส่งผลให้จังหวัดน่านมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เช่น การขยายทั้งทางด้านการค้าการลงทุน เพิ่มมากขึ้น เช่น การลงทุนก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่เมืองหงสา แขวงไชยะบูลี

สปป.ลาว เป็นประจักษ์ ผู้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน (จีนตอนใต้) ธุรกิจจึงมีโอกาส และช่องทางการแสวงผลกำไรให้กิจการเพิ่มขึ้น แล้วขยายกิจการ ธุรกิจ ก็จะมีโอกาสในการขยายการค้าการลงทุนไปสู่ สปป.จีน และเวียดนาม ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ธุรกิจ มีโอกาสในการขยายการค้าการลงทุนไปสู่ สปป.จีน และเวียดนาม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนมากที่สุด มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือมีความถี่จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52 ซึ่งมีมุมมองว่าบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง มีศักยภาพและโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญ เนื่องจากมีเส้นทางติดต่อไปยังจีนและเวียดนามได้ (ห้วยโก๋นเป็นประตูสู่อินโดจีน) และสามารถเป็นศูนย์กลางการค้าได้ในอนาคต ประกอบกับ สปป.ลาวยกฐานะด่านน้ำเงินเป็นด่านสากลแล้ว ส่งผลทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้การค้าและการท่องเที่ยวคึกคัก และหากมีการปรับปรุง และสร้างถนนใน สปป.ลาว หลายเส้นทาง ซึ่งเป็นโครงการในกรอบของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS (การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม) แล้วเสร็จ จะทำให้การเดินทางไป สปป.ลาว จีน เวียดนาม สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถสร้างโอกาสและช่องทางการลงทุนใน สปป.ลาว อันจะส่งผลให้ธุรกิจมีโอกาสในการขยายการค้าการลงทุนไปสู่ สปป.จีน และเวียดนาม ส่งผลต่อเนื่องให้ ธุรกิจมีโอกาส และช่องทางการแสวงผลกำไรให้กิจการเพิ่มขึ้น

สำหรับมุมมองและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่านถึงปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อ อุปสรรคของการค้าชายแดนไทย -ลาว ของจังหวัดน่าน มากที่สุด ผลการศึกษาจากผู้ประกอบการค้าชายแดน และตัวแทนทางการค้า ในจังหวัดน่านกลุ่มตัวอย่างพบว่า การมีค่าใช้จ่ายนอกระบบมากเกินไป มีอิทธิพลต่ออุปสรรคของการค้าชายแดนไทย -ลาว ของจังหวัดน่าน มากที่สุด มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือมีความถี่จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.3 และการมีข้อจำกัดการนำเข้า ส่งออกของสินค้า มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีความถี่จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.8 ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายนอกระบบจะเกิดขึ้นในกรณีการค้าชายแดนนอกระบบ ซึ่งเป็นการลักลอบค้าขายโดยอาศัยช่องทางความสะดวกของภูมิประเทศ ตามแนวชายแดน ที่ติดกันโดยไม่ผ่านศุลกากร โดยการค้านอกระบบนี้มีมูลค่าประมาณร้อยละ 70 ของการค้าชายแดนโดยรวม ส่วนผลการศึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่านพบว่า การมีข้อจำกัดการนำเข้า ส่งออกของสินค้ามีอิทธิพลต่ออุปสรรคของการค้าชายแดนไทย -ลาว ของจังหวัดน่าน มากที่สุด มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือมีความถี่จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 และการ มีค่าใช้จ่ายนอกระบบมาก

เกินไปมีอิทธิพลต่ออุปสรรคของการค้าชายแดนไทย -ลาว ของจังหวัดน่าน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.0

5.1.4 แนวโน้มการลงทุนและโอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุนของจังหวัดน่าน

ผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่านมีมุมมองและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่านถึงจังหวัดน่าน มีแนวโน้มลงทุนกับ สปป. ลาว ในอนาคต คิดว่าจังหวัดน่านมีแนวโน้มลงทุนกับ สปป. ลาวเพิ่มขึ้น มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 100 ราย คิดเป็น ร้อยละ 90.1 และคิดว่าจังหวัดน่าน มีโอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุนไปสู่ต่างประเทศมาก มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 53 ราย คิดเป็น ร้อยละ 47.7 รองลงมาคือ คิดว่าจังหวัดน่าน มีโอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุน ไปสู่ต่างประเทศปานกลาง มีความถี่จำนวน 28 ราย คิดเป็น ร้อยละ 25.2 จังหวัดน่านมีแนวโน้มลงทุนกับ สปป. ลาว และ โอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุน ไปสู่ต่างประเทศตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจจังหวัดน่าน ที่มีอัตราการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจโดยรวมอย่างต่อเนื่อง ตามเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจภาคการเกษตร การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน อุตสาหกรรมการผลิต การท่องเที่ยว และโรงแรม รวมถึงภาคนอกเกษตร ด้านการลงทุน อีกทั้งจังหวัดให้การส่งเสริมการพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป.ลาว เพิ่มขึ้นระบบการค้าการลงทุนในจังหวัดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่านมีมุมมองและทัศนคติในแนวโน้มลงทุนกับ สปป. ลาว และโอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุน ไปสู่ต่างประเทศ ว่าภาวะการลงทุนใน สปป. ลาว และโอกาสและคู่ทางการลงทุนใน สปป. ลาว บ้านห้วยโก๋นมีศักยภาพและโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญเนื่องจากมีเส้นทางติดต่อไปยังจีนและเวียดนามได้ (ห้วยโก๋นเป็นประตูสู่อินโดจีน) และสามารถเป็นศูนย์กลางการค้าได้ในอนาคต อีกทั้งการค้าชายแดนจังหวัดน่าน ได้ถูกบรรจุไว้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2553 – 2556 ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues) 2 ประเด็น ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าการลงทุน (ส่งเสริมการพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน) และยุทธศาสตร์ที่ 3 น่านแผ่นดินล้านนา (การสร้างเสริมความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ชายแดน และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน)

5.1.5 มาตรการของภาครัฐบาลและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับการส่งเสริมการลงทุนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน

ผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่านทราบแต่ไม่เข้าใจในรายละเอียดในนโยบายและโครงการของภาครัฐ มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 73 ราย คิดเป็น ร้อยละ 65.8 สะท้อนให้เห็นว่าควรมีเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการและให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนของหน่วยงานภาครัฐให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น และคิดว่ามาตรการหรือนโยบายต่างๆ ของภาครัฐจะส่งผลกระทบต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจไทย-ลาว อย่างมาก มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.6 เนื่องจากภาครัฐเป็นจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป.ลาว เป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน มุมมองด้านเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการมองว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานดังกล่าวมีความรู้ความสามารถ แต่ไม่มีอัตรากำลังเพียงพอ มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือ มีความถี่จำนวน 76 ราย คิดเป็น ร้อยละ 68.5 เนื่องจากการปรับโครงสร้างอัตราค่าของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแก่ประชาชนผู้ประกอบการ มีจำนวนน้อยกว่าความต้องการรับบริการ

มุมมองและแนวโน้มการลงทุน และโอกาสพัฒนาในการขยายการค้าการลงทุนของจังหวัดน่าน รวมถึงความคิดเห็นและการปรับตัวของธุรกิจ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่าน และ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดน่านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันคือคิดว่ามาตรการหรือนโยบายต่างๆ ของภาครัฐจะส่งผลกระทบต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจไทย-ลาว อย่างมาก การลงทุนในเขตการค้าชายแดนไทย-ลาว(เขต จ.น่าน) มีความพร้อมภายใน 2-5 ปีในการยกระดับการค้าเป็นมาตรฐานสากลของค้าระหว่างประเทศ ถ้ารูปแบบทางการค้าเปลี่ยนไป เนื่องจากนโยบายหรือมาตรการของรัฐบาล ผู้ประกอบการค้าชายแดนและตัวแทนทางการค้าในจังหวัดน่านจะมีการเปลี่ยนแปลงธุรกิจให้ไปในแนวทางเดียวกับนโยบาย แต่ไม่ทั้งหมดและพยายามให้สอดคล้องกับนโยบายหรือมาตรการของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ. 2553 - 2556 ในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Strategic Issues) 2 ประเด็น ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าการลงทุน มีการพัฒนาปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบคมนาคมหลักให้มีความปลอดภัย อันจะส่งเสริมพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน รวมถึงส่งเสริมและยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านด้วย

5.2 ปัญหาและอุปสรรคเชิงนโยบายที่จะทำให้การค้าชายแดนจังหวัดน่านประสบผลสำเร็จ

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและขีดสมรรถนะของจังหวัดน่านมีปัญหาและอุปสรรคเชิงนโยบายที่จะทำให้การค้าชายแดนจังหวัดน่านประสบผลสำเร็จ (คณะจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2553 - 2556 ดังนี้

- 1) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริการขาดการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2) ประชาชนมีความยากจนขาดที่ดินทำกิน
- 3) ขาดโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนา คุณภาพชีวิต
- 4) ข้อจำกัดทางภูมิรัฐศาสตร์ของจังหวัด และปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติ มีแนวโน้มสูงขึ้น
- 5) บุคลากรและการบริหารจัดการไม่เข้มแข็งขาดการบูรณาการและเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการภาครัฐ
- 6) นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง
- 7) งบประมาณของจังหวัดที่ได้รับการจัดสรร ไม่เพียงพอและเหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดประจำปี
- 8) ขาดแรงจูงใจและการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนอย่างจริงจัง
- 9) ผู้บริหารระดับสูงและหัวหน้าส่วนราชการของจังหวัดมีการแต่งตั้ง (โยกย้าย) ไม่เป็นไปตามวาระส่งผลให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่จะทำให้การค้าชายแดนจังหวัดน่านประสบผลสำเร็จขาดความต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะทำให้การค้าชายแดนจังหวัดน่านประสบผลสำเร็จ

- 1) ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวในเขตการค้าชายแดนจังหวัดน่าน
 - 1.1) เนื่องจากจังหวัดน่านยังเป็นจุดเริ่มต้นด้านการค้าระหว่างประเทศ จึงควรมีการเร่งอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศแก่ผู้ประกอบการ นักธุรกิจ นักลงทุน เพื่อหาความรู้ความเข้าใจด้านการค้าการลงทุน สภาพเศรษฐกิจจังหวัด ประเทศ และต่างประเทศ เพื่อจะได้แสวงหากำไรทางการค้า เพื่อเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของจังหวัดเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น
 - 1.2) จากสภาพการค้าการลงทุนที่ผ่านมาพบว่า มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของรัฐบาล บางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของภาคเอกชน อาทิ ขั้นตอนการขอรับการส่งเสริมการลงทุน จากสำนักงานส่งเสริมการลงทุน พิจารณาค่าศุลกากรในการนำเข้าและส่งออก การตรวจคนเข้าเมืองของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการชักจูงสนับสนุนให้มีการลงทุนมากขึ้นจึงน่าจะมีการ

แก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบ และ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคให้มีความยืดหยุ่น สะดวกรวดเร็ว และ คล่องตัวมากขึ้น

1.3) ควรควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำกิน ส่งเสริมให้มีการจัดการที่ดินทำกินให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ในการลงทุนด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมและรัดกุมมากขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ดินภายในจังหวัดน่านยังขาดทิศทาง ไม่สามารถควบคุมให้เป็นไปตามที่สำนักผังเมือง กำหนดจึงส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของจังหวัด นอกจากนี้ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างกลไกเพื่อควบคุมราคาที่ดินในจังหวัดเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพเป็นจริงเนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาราคาที่ดินค่อนข้างสูงซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนอย่างยิ่ง รวมถึงสิ่งสำคัญที่ฝ่ายนโยบายและแผนต้องคำนึงคือ การรณรงค์ในเรื่องเอกสารสิทธิที่ดินของประชาชนที่อยู่ในจังหวัด โดยเฉพาะในเขตเส้นทางการค้าชายแดน ควรมีนโยบายห้ามประชาชนขายที่ดินแก่นายทุนที่เข้ามาลงทุนในจังหวัด ทั้งนายทุนชาวไทย และชาวต่างชาติ แต่ควรแนะนำให้จัดทำสัญญาเช่าใช้ประโยชน์ที่ดินแทน เช่นนี้ประชาชนจะสามารถรักษาเอกสารสิทธิของตนเองไว้ได้ อีกทั้งยังมีรายได้จากค่าเช่าที่ดินในแปลงดังกล่าวด้วย

1.4) เนื่องจากพื้นที่จังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นภูเขา จึงเป็นปัจจัยลบของจังหวัดด้านการขนส่ง ดังนั้นภาครัฐควรเร่งดำเนินการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมให้สะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะช่วงที่เป็นภูเขาที่เข้าถึงลำบาก จะต้องมีการปรับลดระดับความชันให้น้อยลง เนื่องจากการคมนาคมขนส่งที่ผ่านมาเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้า การลงทุนในจังหวัดน่านมาก เนื่องจากสภาพที่ตั้งของจังหวัดน่านอยู่ไกล การขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบจะต้องใช้ทางรถยนต์ ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านขนส่งสูง เพราะไม่สามารถใช้การขนส่งชนิดอื่นๆ ที่ถูกกว่าทางรถยนต์ได้

1.5) จังหวัดจำเป็นต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายกว้างขวางมากขึ้น ทั้งในด้านการค้าชายแดน การลงทุน และการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ด้านภาครัฐบาลควรสนับสนุนส่งเสริม และกระตุ้นให้ภาคเอกชนต้นตัวในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวทราบแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดน่านมากยิ่งขึ้น โดยตลาดนักท่องเที่ยวประเภทตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche market) ซึ่งตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา นโยบายของจังหวัดน่านเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างมาก ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามายังจังหวัดน่านเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะฤดูหนาว จังหวัดควรทำปฏิทินท่องเที่ยวจังหวัดน่านทั้งปี และควรมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีแผนที่การท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ภายในจังหวัด เชื่อมโยงกัน เพื่อความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

1.6) สนับสนุนให้มีการลงทุนเกี่ยวกับกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร สถานบันเทิง สนามกอล์ฟ บริการ

ท่องเที่ยว และบริการขนส่ง ให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาลงทุนเพิ่มเติมมากขึ้นและส่งเสริมให้มี การดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ภายใต้เงื่อนไขและ ข้อตกลงในการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนาให้คงดั้งเดิม

1.7) ควรเร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อาทิเช่น สภาพถนนและป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวส่วนภายในสถานที่ท่องเที่ยวควรติดตั้งโทรศัพท์ สาธารณะ ระบบประปา ไฟฟ้าส่องสว่างให้ทั่วถึง ในจุดที่คาดว่าจะเป็อันตรายแก่นักท่องเที่ยว โดยปรับปรุงป้ายเตือนและปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยมากที่สุด นอกจากนี้บริเวณพื้นที่พัก ที่จอดรถ ห้องน้ำ และร้านอาหารที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดอยู่เสมอ รวมทั้ง ถึงขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวมาก ในช่วงปีที่ผ่านมา และคาดว่าภาคการท่องเที่ยวของจังหวัดยังมีอัตราที่ขยายตัวต่อเนื่องในปีต่อไป ทั้งนี้ต้องมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

2) แนวทางในการพัฒนาจังหวัดน่านด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

2.1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและตามหลัก เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีโครงการพัฒนา ตามพระราชดำรินดำเนินการอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความอยู่ของ ราษฎรของจังหวัดน่านจะประสบผลสำเร็จมากขึ้น ส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และศาสนาของจังหวัดน่าน

2.2) การส่งเสริมพัฒนาการลงทุนและการค้าชายแดน จังหวัดน่านมีด่านสากล จำนวน 1 แห่ง คือ ด่านห้วยโก๋น และจุดผ่อนปรนอีก 2 จุด โดยจากด่านสากลห้วยโก๋น สามารถเดินทาง ต่อไปยังแขวงไชยบูลี เมืองหลวงพระบาง และเมืองต่างๆของ สปป.ลาวได้อีก ขณะนี้มีการลงทุน ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินที่เมืองหงสา แขวงไชยบูลี สปป.ลาว และ สปป.ลาว ได้มีการ ก่อสร้างปรับปรุงถนนที่จะเชื่อมต่อด้านห้วยโก๋น เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จจะทำให้การ เดินทางต่อไปเมืองต่างๆของ สปป.ลาว มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น จะ ทำให้มี จำนวน นักท่องเที่ยว นักลงทุน เพิ่มขึ้น และ การติดต่อค้าขายระหว่างประเทศมีความสะดวก และช่วย พัฒนาการค้าการลงทุนของจังหวัด เติบโตเพิ่มขึ้น ภายใต้การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน อย่างมีระบบ

2.3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดมีอุทยานแห่งชาติ 7 แห่ง มีวนอุทยาน 1 แห่ง และยังมีสถานี่พัฒนาตามแนวพระราชดำรินต่างๆ ที่เปิดบริการเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกมากมาย มีแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ที่สำคัญคือมีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ คือ วัดพระธาตุแช่แห้ง วัดภูมินทร์ วัดพระธาตุช้างค้ำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่เก็บรักษาางาช้างดำ ทำให้สามารถที่จะพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด และการท่องเที่ยว ระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นการ ส่งเสริมและพัฒนา ภาติเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนและสังคม สร้างความ สัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป.ลาว เพิ่มขึ้น

5.4 ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค้าชายแดนในจังหวัดน่านของผู้วิจัย จะใช้การศึกษาที่มีตัวชี้วัดโดยการใช้แบบสอบถามจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ประกอบการและตัวแทนทางการค้า รวมถึงผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ในจังหวัดน่านที่มีสถานที่ตั้งของสำนักงานอยู่ต่างอำเภอ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก ซึ่งเป็นวิธีการสำรวจโดยตรงจากผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวและการใช้ข้อมูลด้านมูลค่าการค้าระหว่าง ประเทศ ทั้งข้อมูลการนำเข้าและส่งออก แยกตามประเภทสินค้า เพื่อให้ได้รายละเอียดและ โครงสร้างของข้อมูลที่ชัดเจน แต่การศึกษาในส่วนของแบบสอบถามจะมีข้อจำกัดในด้าน ระยะเวลาการตอบกลับข้อมูล และข้อจำกัดด้านการให้ความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงมุมมองและทัศนคติด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการค้าชายแดนใน จังหวัดน่านจึงมุ่งเน้นการสอบถามกับผู้ประกอบการและตัวแทนทางการค้าโดยตรง สำหรับผู้ที่ จะทำการศึกษาคควรจะทำให้ความสำคัญกับเครือข่ายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวทางการ พัฒนาการค้าชายแดนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดน่าน ภาติการค้าระหว่างประเทศ